

Wysakowska, Beata

Z dyskusji nad źródłami do dziejów ekologii i projekcie utworzenia Archiwum Ekologii Polskiej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 38/4, 200-201

1993

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z dyskusji nad źródłami do dziejów ekologii i projekcie utworzenia Archiwum Ekologii Polskiej

24.06.1993 r. odbyło się zebranie zorganizowane pod patronatem Komisji Historii Myśli Ekologicznej Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN — przez Pracownię Historii Nauk o Leku Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN — na którym prof. Przemysław Trojan wygłosił referat *Historia ekologii w Polsce. Zagajenie dyskusji*, wskazując na potrzebę podjęcia badań historycznych nad ekologią. Nie ma opracowań o charakterze historycznym z tego zakresu, a przecież w okresie ostatnich kilkadziesiąt lat nastąpił burzliwy rozwój tej dyscypliny. Zakres badań nad historią ekologii to m.in. ekologia wód, ekologia biocenoz lądowych, ekologia populacyjna, ekologia roślin (w tym fizjologia reakcji) i ekotoksykologia, a także relacje między ekologią a urbanistyką i etyką socjologiczną.

Prof. P. Trojan zastanawiał się nad periodyzacją badań ekologicznych w Polsce oraz gdzie leżą korzenie polskiej ekologii. Omówił rozwój ekologii w okresie międzywojennym — rozpoczęto badania z hydrobiologii (oryginalne były prace Paczowskiego i Lityńskiego), stwierdzając, że na ukształtowaniu się polskiej myśli ekologicznej zaważył dorobek uczonych w okresie przedwojennym — oraz periodyzację powojennego rozwoju ekologii: okres badań populacyjnych i biocenotycznych, okres badań nad produktywnością biologiczną (od 1963 r.), następnie badania nad ekologicznymi podstawami środowiska. Należałoby przeprowadzić analizę, jakie polskie osiągnięcia znalazły oddźwięk w nauce światowej. Referent zwrócił także uwagę na problem dokumentacji historii ekologii w Polsce; warto zbadać, czy pozostały dokumenty, dotyczące m.in. działalności Komitetu Ekologii PAN, kongresów oraz podjąć działania w kierunku ich zabezpieczenia. Postulował utworzenie ośrodka, który mógłby pomieścić zbiory o znaczeniu historycznym.

W dyskusji nad utworzeniem archiwum polskiej ekologii głos zabierały m.in. prof. B. Kuźnicka i dr W. Grębecka, popierając gromadzenie dokumentacji w Instytucie Zoologii PAN. Natomiast dr Krzysztof Dusoge uważał, że archiwum powinno się mieścić w Instytucie Ekologii PAN. Z kolei o trudnościach w klasyfikowaniu źródeł, dotyczących najnowszej nauki mówił doc. K. Jakubowski.

Do problemów periodyzacji w badaniach nad dziejami ekologii nawiązał prof. Leszek Kuźnicki. Twórcą ekologii był Ernest Haeckel, w Polsce

pionierzy tej nauki to Józef Paczowski i Alfred Lityński. Trudno jest natomiast określić, kiedy w Polsce pojawia się ekologia człowieka. Do tej wypowiedzi nawiązała dr W.Grębecka, przypominając pionierskie koncepcje ekologiczne Paczowskiego, Wodziczki i Pawlikowskiego.

Dyskusja wykazała wielorakość interpretacji historycznych nadziejami ekologii. W tej sytuacji przewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa wystąpiła z propozycją wydania — pod patronatem Komitetu — publikacji, zawierającej poglądy uczonych z różnych dziedzin ekologii na to, czym jest ekologia i gdzie sięgają jej korzenie. Ideę poparli prof. P.Trojan i prof. T.Dunin-Wąsowicz; dr W.Grębecka zaproponowała, aby autorzy opracowania podali również informacje o znanych im lub posiadanych źródłach z zakresu ekologii.

Beata Wysakowska
(Warszawa)

Matematyka na XIX Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki Saragossa 22-29 sierpnia 1993

W dniach 22-29 sierpnia 1993 r. odbył się w Saragossie XIX Kongres Historii Nauki. Poza pierwszymi odczytami obrady toczyły się w Sekcjach. Sekcji Matematycznych było kilka:

M 1.2. Matematyka starożytna i średniowieczna z ciekawymi referatami: Saito Ken (Japonia) o podwojeniu sześciianu, Unguru Sabetai (Izrael) — *Geometria syntetyczna a Conica Apoloniusza*, Ito Shuntaro (Japonia) — referat rzucający nowe światło na dwunastowieczne sycylijskie tłumaczenia, oraz interesujący tak ze względu na tematykę jak i formę wykładu referat Sonji Brentjes (Niemcy) *Hipotezy zawarte w arabskich manuskryptach Elementów Euklidesa*.

Sekcje M 4.5 i M 6.7 ogólnie zatytułowane: Matematyka, obejmowały referaty o różnej tematyce. Szczególną uwagę poświęcono w referatach korespondencji wielu matematyków w tym hiszpańskich, brazylijskich, włoskich, rzucono nowe światło na korespondencję między A.M.Legendrem i G.G.Jacobim (Pieper Herbert z Niemiec).

Także w Sekcjach z pozoru niematematycznych znalazły miejsce refe-